

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu: Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony: I/2
Datum vytvoření: 4. 3. 2013
Autor: Mgr. Renáta Zbořilová
Určeno pro předmět: Český jazyk a literatura
Tematická oblast: Porozumění textům v kontextu literárního vývoje 20. a 21. století
Obor vzdělání: Obchodník (66-41-L/01) – 3. ročník
Název výukového materiálu: pracovní list **Karel Čapek**
Popis využití: ověření znalostí o životě a díle spisovatele, práce s textem, porozumění textu, vyhledávání informací
Čas: 15 minut

1. Rozhodněte, která možnost je správná.

Karel Čapek (1890 – 1938) pocházel z **Úpice / Malých Svatoňovic / Hradce Králové**. Velký vliv na něj měl otec – venkovský **novinář / lékař / učitel**. Čapek vyrůstal v umělecky podnětném prostředí. Babička ovlivnila jeho **cit pro jazyk / lásku k přírodě / vztah k hudbě**. Kulturně založeni byli také Karlovi starší sourozenci – **Adam a Eva / František a Marie / Josef a Helena**. Bratr se proslavil jako **malíř / herec / skladatel**.

Po absolvování gymnázia studoval K. Čapek **teologii / práva / filozofii** v Praze, Berlíně i na pařížské Sorbonně. Počátkem 20. let působil jako dramaturg a režisér v **Národním divadle / Divadle Na Vinohradech / Divadle Na Zábradlí**. Velmi významná byla jeho novinářská činnost. Od roku 1917 pracoval v redakci **Národních novin / Národních listů / Národního hlasu** a v roce 1921 nastoupil do redakce **Lidových novin / Rudého práva / Demokratických novin**. Roku 1935 uzavřel sňatek s herečkou Olgou Scheinpflugovou.

Vždy byl velkým zastáncem demokracie, vystupoval proti fašismu. Po **mnichovské zradě / vypuknutí 2. světové války / atentátu na Heydricha** vyvrcholily útoky na Čapka především ze strany politické pravice, byl ostře pronásledován tiskem. Nabídku na emigraci do Anglie **odmítl / přijal**. Umírá na **Velikonoce / Vánoce** roku 1938.

2. Přiřaďte postavu k odpovídajícímu dílu.

doktor Galén	Věc Makropulos
Emilia Marty	Válka s mloky
inženýr Prokop	Krakatit
Toni	Bílá nemoc
kapitán van Toch	Matka

3. Přiřaďte dílo k žánrovému označení.

Krakonošova zahrada	protifašistické drama
Výlet do Španěl	soubor pohádek
Bílá nemoc	soubor povídek
Devatero pohádek	lyrické drama
Loupežník	cestopis
Továrna na absolutno	utopický román

4. Označte dílo, z něhož pochází výňatek:

„Pane, Spravedlnost,“ řekl četnický strážmistr Brejcha. „To bych rád věděl, proč to je na obrazech taková ženská s kšandou na očích a s vázkami, jako by prodávala pepř. Já bych mínil, že Spravedlnost vypadá jako četník. To byste nevěřil, co věci my četníci rozsoudíme bez soudce, bez vážek a bez takových cavyků. V menších případech dáme po hubě a ve větších případech si odepneme řemen; to je v devadesáti případech ze sta celá spravedlnost. A já vám povím, pane, že tuhle jsem já sám usvědčil dva lidi z vraždy a sám jsem je odsoudil k spravedlivému trestu a trest jsem vykonal, a nikomu jsem o tom nehlásil ani slovo. Tak počkejte, vám to teda řeknu...“

- a) Povídky z jedné kapsy
- b) Devatero pohádek
- c) Loupežník
- d) Matka

5. Označte dílo, z něhož pochází výňatek:

ŽENSKÝ HLAS V AMPLIÓNU: Slyšte, slyšte, slyšte! Voláme k ampliónu celý svět. Voláme lidi! Nepřátelská letadla napadla dnes ráno vesnici Borgo a svrhla pumy na obecnou školu. Do prchajících dětí střílela ze strojních pušek. Osmdesát dětí bylo raněno. Devatenáct dětí postříleno. Tricet pět dětí bylo výbuchem... roztrháno.

- a) Válka s mloky
- b) Bílá nemoc
- c) Matka
- d) RUR

6. Označte dílo, z něhož pochází výňatek:

Abych nezapomněl: Ovšemže jsem se byl podívat na Baker Street, a vrátil jsem se strašlivě zklamán. Není tam ani stopy po Sherlocku Holmesovi; je to bezpříkladně počestná obchodní ulice, jež nemá vyššího cíle než ústít do Regent's Parku, což se jí po dlouhém úsilí téměř povede. Dotkneme-li se ještě stručně její podzemní stanice, vyčerpali jsme vše, i svou trpělivost.

- a) Cesta na sever
- b) Obrázky z Holandska
- c) Výlet do Španěl
- d) Anglické listy

7. Označte dílo, z něhož pochází výňatek:

Hallo, vy lidé! Zachovejte klid. Nemáme vůči vám nepřátelských úmyslů. Potřebujeme jenom víc vody, víc břehů, víc mělčin pro svůj život. Je nás příliš mnoho. Už pro nás není dost místa na vašich březích. Proto musíme odbourat vaše pevniny. Uděláme z nich samé zálivy a ostrovy. Tím se dá délka světových břehů zpětinasobit. Budeme stavět nové mělčiny. Nemůžeme žít v hlubokém moři. Budeme potřebovat vašich pevnin jako materiálu k zasypání hlubin. Nemáme proti vám nic, ale je nás příliš mnoho. Můžete se zatím odstěhovat do vnitrozemí. Můžete se uchýlit do hor. Hory se budou bourat až na konec.

Vy jste nás chtěli. Vy jste nás rozšířili po celém světě. Nyní nás máte.

- a) RUR
- b) Bílá nemoc
- c) Válka s mloky
- d) Ze života hmyzu

Zdroj:

ČAPEK, Karel. *Povídky z jedné kapsy*. Praha: Československý spisovatel, 1999, ISBN 80-202-0090-8.

ČAPEK, Karel. *Matka*. Praha: SPN, 1966, ISBN 15-906-66.

ČAPEK, Karel. *Anglické listy*. Praha: Leda, 2009, ISBN 978-80-7335-179-3.

ČAPEK, Karel. *Válka s mloky*. Praha: Československý spisovatel, 1986, ISBN 22-027-86.